

25.10.2010

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Julkisen hallinnon IT-palvelukeskuksesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Julkisen hallinnon IT-palvelukeskuksesta (jäljempänä palvelukeskus). Palvelukeskuksen tehtävänä olisi tarjota julkiselle hallinnolle yhteisiä tieto- ja viestintätekniisiä palveluja ja järjestelmiä sekä näitä palveluja ja järjestelmiä koskevia kehittämistoimenpiteitä ja tuki- neuvonta- ja asiantuntija palveluja. Palvelukeskus olisi julkisista hankinnoista annetussa laissa tarkoitettu yksikkö, jolla olisi yksinoikeus tarjota edellä tarkoitettuja palveluja valtakunnallisesti julkisessa hallinnossa. Palvelukeskus olisi julkisoikeudellinen laitos ja sen toimintaa ohjaisivat ja valvoisivat yhdessä valtio, kunnat ja Kansaneläkelaitos.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan päivänä kuuta. 2011.

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Esityksen tarkoituksena on perustaa Julkisen hallinnon IT-palvelukeskus ja säätää sen tehtävistä ja palveluista, hallinnon ja toiminnan järjestämisestä sekä asemasta julkisessa hallinnossa.

Palvelukeskus olisi oikeudelliselta muodoltaan julkisoikeudellinen laitos, joka noudattaisi toiminnassaan liiketaloudellisia periaatteita. Sen tarkoituksena ei kuitenkaan olisi voiton tuottaminen. Palvelukeskuksen ylintä päättävävaltaa käyttäisi valtion, kuntasektorin ja Kansaneläkelaitoksen edustajista koostuva valtuuskunta. Palvelukeskuksella olisi lisäksi hallitus, toimintusjohtaja ja oma henkilöstö. Se kuuluisi valtiovarainministeriön toimialalle.

Palvelukeskuksen tehtävänä olisi tarjota julkiselle hallinnolle yhteisiä tieto- ja viestintätekniisiä palveluja ja järjestelmiä sekä näitä palveluja ja järjestelmiä koskevia kehittämistoimenpiteitä ja tuki-, neuvonta- ja asiantuntijapalveluja. Palvelukeskuksen tehtäviin ei voisi kuulua julkisen vallan käyttöä. Palvelukeskus olisi julkisista hankinnoista annetun lain (348/2007) 12 §:ssä tarkoitettu yksikkö, jolla olisi yksinoikeus tarjota ehdotetussa laissa määriteltyjä palveluja valtakunnallisesti julkisessa hallinnossa. Tämän johdosta palvelukeskuksen asiakkaat voisivat hankkia palvelukeskuksen tuottamat palvelut ilman kilpailuttamista. Asiakkailla ei olisi ehdotetun lain mukaan velvoitetta hankkia palveluja palvelukeskukselta, vaan ne voisivat hankintamenettelyjä noudattaen hankkia ne myös julkisen hallinnon ulkopuolisilta palveluntarjoajilta. Palvelukeskus voisi tarjota palvelujaan vain valtion ja kuntien viranomaisille ja liikelaitoksille, valtion ja kuntien omistuksessa oleville yhtiöille, Kansaneläkelaitokselle ja muille julkisoikeudellisille laitoksille sekä yliopistoille.

Palvelukeskuksen toiminnan käynnistämiseksi sitä pääomitettaisiin budjettirahoituksella. Tarkoituksena olisi kattaa toiminnasta aiheutuvat kustannukset palveluista saatavilla tuloilla.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö

Valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 2 §:n mukaan ministeriöiden toimialasta ja asioiden jaosta niiden kesken säädetään lailla tai valtioneuvoston asetuksella. Tämän valtuutuksen perusteella on annettu Valtioneuvoston ohjesääntö (262/2003), jonka 17 §:n mukaan valtiovarainministeriön toimialaan kuuluvat muun muassa julkishallinnon yleinen kehittäminen, sähköisen asioinnin ja tietoturvallisuuden yleiset perusteet sekä valtion ja kuntien tietohallintoyhteistyö. Valtiovarainministeriöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n mukaan valtiovarainministeriön toimialaan kuuluvat muun muassa julkisen hallinnon tietohallinto, sähköisen asioinnin ja tietovarantojen käytön yleinen kehittäminen, valtion ja kuntien välisen tietohallintoyhteistyön edistäminen sekä yhteisten toiminnallisten ja teknisten ratkaisujen ja menetelmien kehittäminen ja yhteensovittaminen. Valtioneuvoston 15 päivänä kesäkuuta 2006 tekemän valtionhallinnon IT-toiminnan kehittämistä koskevan periaatepäätöksen mukaan valtiovarainministeriö vastaa valtion yhteisen IT-toiminnan kehittämisestä ja ohjauksesta. Ministeriöt ja virastot vastaavat oman toimintansa kehittämisestä.

Tässä esityksessä ehdotetun kaltaista julkisen hallinnon yhteistä tietohallinto-organisaatiota ei ole tällä hetkellä olemassa. Valtiokonttorista annetun lain (305/1991) 2 §:n 2 momenttiin mukaan Valtiokonttori voi tuottaa yhteisiä tukipalveluja valtionhallinnolle. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin valtionhallinnon yhteisistä tukipalveluista. Valtiokonttorista annetun asetuksen (1155/2002) 1 a §:n mukaan Valtiokonttorissa on Valtion IT-palvelukeskus (VIP), joka tuottaa ministeriöiden yhteiset tieto- ja viestintätekniikkapalvelut sekä koko valtionhallinnolle tarjottavat yhteiset tai laajaan käyttöön valtionhallinnolle tarjottavat tieto- ja viestintätekniikkapalvelut. Valtion IT-palvelukeskus voi tuottaa ministeriöille myös muita tieto- ja viestintätekniikkapalveluita. Valtiokonttorista annetun lain 2 §:n 4 momenttiin mukaan Valtiokonttori voi tarjota koko julkiselle hallinnolle yhteisiä sähköisiä asioinnin ja hallinnon tukipalveluja. Näistä palveluista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tämän asetuksenantovaltuuden nojalla on annettu valtioneuvoston asetus julkisen hallinnon yhteisistä sähköisistä asioinnin ja hallinnon tukipalveluista (393/2009), joka sisältää yksityiskohtaisen luettelon palveluista. Julkisen hallinnon viranomaisilla ei ole pykälän nojalla velvollisuutta ottaa palvelua käyttöön. Valtiokonttorilla on yksinoikeus tuottaa valtioneuvoston asetuksessa tarkemmin yksilöidyt koko julkiselle hallinnolle tarkoitetut yhteiset sähköiset asioinnin ja hallinnon tukipalvelut.

Kuntien toiminta perustuu kunnalliseen itsehallintoon. Kunnat vastaavat omasta tietohallinnostaan ja sähköisen asioinnin kehittämisestä. Perustuslain 121 §:n mukaan kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä on säädettävä lailla. Näin ollen valtion kuntien tietohallintoa koskeva normiohjaus tapahtuu pääsääntöisesti toimialan sektori- tai järjestelmäkohtaisilla laeilla.

Pääministeri Vanhasen II hallituksen politiikkariihessä 24 päivänä helmikuuta 2009 on edellytetty julkisen sektorin tuottavuuden edistämiseksi tietotekniikan hyödyntämistä nykyistä paremmin sekä muutoinkin tietoyhteiskuntapolitiikan jännevöittämistä. Kannanoton mukaan sähköisen asioinnin kehittämistä nopeutetaan ja edistetään IT-ratkaisujen yhteentoimivuutta ja käyttäjälähtöisyyttä. Talouspoliittinen ministerivaliokunta on 6 päivänä maaliskuuta 2009 hyväksynyt hallituksen kannanoton tietoyhteiskuntakehityksen ja sähköisen asioinnin vauhdittamisesta. Ministerivaliokunnan linjausten mukaan jatketaan Arjen tietoyhteiskuntaohjelmaa, käynnistetään Sähköisen asioinnin ja demokratian ohjelma (SADe) sekä organisoidaan uudelleen julkisten tietojärjestelmien määrittely, hankinta ja ylläpito. Tavoitteena on, että kansalaisten ja yritysten sähköinen asiointi on mahdollista vuoteen 2013 mennessä kattaa kaikki keskeiset palvelut. Linjausten mukaan ensimmäisenä askeleena valtion ja kuntien yhteiseen asiakasrajapintaan otettaisiin käyttöön kansalaisten asiointitili vuonna 2010. Tavoitteeksi asetettiin myös koko julkisen hallinnon tietojärjestelmien yhteentoimivuuden kehittäminen. Yhtenäisillä tieto- ja tietojärjestelmäarkkitehtuureilla ja keskeisten palvelujen valtakunnallisilla tietojärjestelmillä nähtiin mahdolliseksi alentaa kustannuksia ja vapauttaa voimavaroja toiminnan kehittämiseen. Osana valmistelua olisi tarkoitus luoda myös rakenteet ja toimintamalli valtion ja kuntien yhteisten tietojärjestelmäpalveluiden määrittämiseksi, hankkimiseksi ja ylläpidon

järjestämiseksi. Talouspoliittinen ministerivaliokunta on 16 päivänä kesäkuuta 2009, 18 päivänä helmikuuta 2010 ja 12 päivänä lokakuuta 2010 pidetyissä kokouksissa käsitellyt kannanoton perusteella asetetun SADe-ohjelman linjauksia ja toteutusta.

2.2 Käytäntö

Valtionhallinnon tietohallinto

Vuonna 2009 valtion virastojen ja laitosten tietohallintomenot olivat noin 911 M€ (vuoden 2008 menot noin 803 M€). Päätoimisesti tietohallintotehtävissä työskenteli noin 4 300 henkilöä. Valtionhallinnon keskitettyä tietohallinnon ohjausta varten valtiovarainministeriössä työskenteli vuonna 2010 päätoimisesti 14 henkilöä ja kuntien tietohallinnon verkostomaista kehittämistä varten KuntaIT-yksikössä 8 henkilöä. Koneiden ja laitteiden sekä immateriaalioikeuksien yhteisarvo valtion tilinpäätöksen 31.12.2008 mukaan oli noin 594,6 M€. Valtion koko budjetista tietohallintomenojen osuus oli 1,7 prosenttia.

Valtiovarainministeriön tehtävänä on valtioneuvoston ohjesäännön mukaan muun muassa valtionhallinnon tietohallinnon ohjaus, sähköisen asioinnin ja tietoturvallisuuden yleiset perusteet, valtion ja kuntien tietohallintoyhteistyö sekä valtioneuvoston yhteinen tietohallinto. Näiden tehtävien hoitaminen on valtiovarainministeriössä organisoitu hallinnon kehittämisosaston valtion IT-toiminnan johtamisyksikön ja KuntaIT-yksikön tehtäväksi.

Valtiokonttori voi tuottaa valtionhallinnolle yhteisiä tukipalveluja. Valtiokonttorissa on Valtion IT-palvelukeskus (VIP), joka tuottaa ministeriöiden yhteiset tieto- ja viestintätekniikkapalvelut sekä koko valtionhallinnolle tarjottavat yhteiset tai laajaan käyttöön valtionhallinnolle tarjottavat tieto- ja viestintätekniikkapalvelut. Valtion IT-palvelukeskus voi tuottaa ministeriöille myös muita tieto- ja viestintätekniikkapalveluita. Lisäksi valtiokonttori voi tarjota yksinoikeudella koko julkiselle hallinnolle yhteisiä sähköisiä asioinnin ja hallinnon tukipalveluja. Julkisen hallinnon viranomaisilla ei ole kuitenkaan velvollisuutta ottaa näitä palveluja käyttöön.

Kuntien tietohallinto

Kuntien toiminta perustuu kunnalliseen itsehallintoon. Kunnat vastaavat omasta tietohallinnostaan ja sähköisen asioinnin kehittämisestä. Perustuslain 121 §:n mukaan kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä on säädettävä lailla.

Vuonna 2009 kuntien ja kuntayhtymien tietohallintomenot olivat noin 910 M€. Tietohallintotehtävissä työskenteli kunnissa ja kuntayhtymissä noin 5000 henkilöä.

Kuntien tietohallinnolle on luonteenomaista, että ratkaisut ostetaan markkinoilla toimivilta yksityisiltä toimijoilta. Vuoteen 1994 asti markkinatoimijoiden ja kuntien välinen yhteistyö toteutettiin Kunnallishallinnon tietotekniikkaneuvottelukunnan (KATKO) nimeämissä ryhmissä. Katkon lakkauttamisen jälkeen ja kuntien omistamien tietotekniikkayritysten yksityistämisen myötä yhteistyö on ollut satunnaisempaa. Kuntien tietotekniikkapalveluita koskevasta palvelutuotannosta vastaa nykyään kolmisenkymmentä kuntien omistamaa yritystä, joiden pääasiallisena tavoitteena on yhdenmukaistaa toiminta-alueensa tietoteknisiä ratkaisuja. Yritysten toiminta-alueiden koko vaihtelee muutamasta kunnasta maakunnallisiin toimijoihin. Tietoteknisiä ratkaisuja yhdenmukaistaa myös se, että kunnat hoitavat enenevässä määrin tehtäviään yhteistoiminnassa perustamalla kuntayhtymän tai antamalla tehtävän ns. isäntäkunnan hoidettavaksi.

Suomen Kuntaliitto ry on vastannut valtion kokonaan tai osittain rahoittamista hankkeista, joissa laaditaan suosituksia sosiaalitoimen tietotekniikan hyödyntämiseen sekä tuetaan uuden terveydenhuollon KANTA-arkiston ja e-reseptin valtakunnallista käyttöönottoa. Kuntaliiton yhteydessä toimii useita ryhmiä, jotka tavoittelevat toiminnallaan yhdenmukaisia tietoteknisiä ratkaisuja esimerkiksi ideoimalla, hankkimalla rahoitusta ja hallinnoimalla kuntien teknisen

hallinnon palveluprosessien tieto-palvelurajapintapalveluja kehittäviä ja toteuttavia yhteistyöhankkeita yhteis-työssä kuntien ja kuntien tietojärjestelmätoimittajien kanssa. Päätoimisesti kuntien tietohallinnon yhteistyön kanssa työskenteleviä henkilöitä on Kuntaliitossa 15, joista osa toimii sektorikohtaisesti.

Kansaneläkelaitoksen tietohallinto

Kansaneläkelaitoksen IT-toiminnan kokonaiskustannukset olivat vuonna 2009 noin 57 milj. euroa. Tästä kokonaismäärästä ATK-menot käsittivät noin 25,8 milj. euroa. ATK-menot ja-kautuivat ATK-käyttökuluihin, ATK-laitteiden vuokriin, -ohjelmistokuluihin, ostettuihin ATK-palveluihin ja datasiirtokuluihin. IT-asiantuntijoiden lukumäärä Kansaneläkelaitoksen palveluksessa oli noin 428 henkilöä.

Valtion ja kuntien tietohallintoyhteistyö

Vuonna 2006 perustettiin sisäasiainministeriöön KuntaIT-yksikkö, joka vuonna 2008 toteutetun ministeriöiden toimialauudistuksen yhteydessä siirrettiin tehtävineen valtiovarainministeriöön. Yksikön tehtävänä on tieto- ja viestintäteknikkaa hyödyntämällä saada aikaan kansallisesti yhteentoimivia, asiakaslähtöisiä ja tuloksellisuutta lisääviä palveluja ja palvelukokonaisuuksia koko kuntasektorin käyttöön. Toiminnan painopiste on kuntien palvelutoiminnassa. Tässä tarkoituksessa yksikkö ohjaa kuntasektorin verkostomaista tietohallintoyhteistyötä ja sovittaa yhteen kuntasektorin yhteistyötä valtionhallinnon ja muiden sidosryhmien kanssa sekä tukee osaltaan kunta- ja palvelurakenteen ja julkisten palvelujen uudistamista. Yksikön toiminnan tavoitteena on: 1) asiakaslähtöisten palveluiden tuottaminen yli organisaatorajojen, 2) hallinnon ja kehittämistyön muutoskyvyn parantaminen, jotta tietohallinnon on mahdollista tukea toimintatapojen uudistamista muuttuvassa toimintaympäristössä, 3) tietohallinnon kustannustehokkuuden parantaminen yhdenmukaistamalla käytäntöjä sekä hallinnonalojen sisäisiä ja hallinnonalojen välisiä prosesseja ja palveluita sekä 4) tietoteknisen osaamisen vahvistaminen ja kohdentaminen tietotekniikan täysimääräisen hyödyntämisen mahdollistamiseksi.

Valtiovarainministeriön yhteydessä toimivan Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan JUHTA toiminta perustuu julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnasta annettuun asetukseen (145/2006). Neuvottelukunta on ministeriöiden, Kansaneläkelaitoksen ja Suomen Kuntaliiton pysyvä yhteistyö- ja neuvotteluelin.

Neuvottelukunnan tehtävänä on 1) edistää julkisen hallinnon toimintatapojen ja palveluiden tuotantotapojen uudistamista tieto- ja viestintäteknikkaa hyödyntämällä tavoitteena varmistaa julkisten palvelujen saatavuus, tehokkuus ja laatu koko maassa, 2) toimia johtoryhmänä valtiovarainministeriön asettamalle sähköisen asioinnin ja demokratian vauhdittamisohjelmalle (SADe-ohjelma) sen toimikauden ajan, 3) toimia tarvittaessa ohjausryhmänä valtiovarainministeriössä tapahtuvalle muulle julkisen hallinnon sähköiseen asiointiin ja tietohallinnon kehittämiseen sekä kuntien verkostomaiseen tietohallintoyhteistyöhön liittyvien tehtävien valmistelulle, 4) antaa julkisen hallinnon tietohallintoa koskevia julkisen hallinnon suosituksia (JHS), 5) edistää julkisen hallinnon perustietovarantoja hallinnoivien organisaatioiden yhteistyötä sekä parantaa perustietovarantojen yhteen toimivuutta ja tietojen saatavuutta, 6) osallistua julkisen hallinnon tietohallinnonyhteistyötä koskevien valtioneuvoston ja kunnallishallinnon järjestelyjen valmisteluun ja tehdä siitä ehdotuksia, 7) tehdä ehdotuksia tieto- ja viestintäteknikan hyödyntämisen ja julkisen tieto-hallinnon kehittämisen kannalta tärkeistä selvitys-, pilotti ja kehittämis-hankkeista, 8) edistää tietoturvaa ja -suojausta sekä hyvää tiedonhallintatapaa julkisen hallinnon toimintatavoissa, 9) seurata eri ministeriöiden kohdentamaa kuntien toimintaa ohjaavaa tietohallintohankkeiden rahoitusta ja tehdä siitä ehdotuksia, 10) tehdä vuosittain kohdissa 1-9 tarkoitettujen tehtävien hoitamista koskeva toimintasuunnitelma, 11) suorittaa muut neuvottelukunnan toimialaan kuuluvat valtiovarainministeriön itse tai neuvottelukunnan esityksestä määräämät tehtävät.

Sähköisen asioinnin ja demokratian vauhdittamisohjelma (SADe-ohjelma)

Valtiovarainministeriö käynnisti hallituksen 6 päivänä maaliskuuta 2009 antaman kannanoton perusteella huhtikuussa 2009 sähköisen asioinnin ja demokratian ohjelman (SADe-ohjelma). Ohjelman tavoitteena on edistää sähköistä asiointia siten, että kansalaisten ja yritysten sähköinen asiointi on mahdollista vuoteen 2013 mennessä kattaa kaikki keskeiset palvelut. Tavoitteena on myös koko julkisen hallinnon (valtio, kunnat, Kansaneläkelaitos) tietojärjestelmien yhteentoimivuuden kehittäminen.

Hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta päätti 16 päivänä kesäkuuta 2009 SADe-ohjelman toteuttamiseen liittyvien toimenpiteiden linjauksista. Ne liittyvät laajojen sähköisen asioinnin ja demokratian palvelukokonaisuuksien kehittämiseen ja käyttöönottoon, valtion konsernimaisen tietohallintotoiminnan ohjauksen ja johtamisen vahvistamiseen sekä kuntien ja valtion tietojärjestelmäyhteistyön organisointiin.

Talouspoliittisen ministerivaliokunta linjasi, että valtion ja kuntien yhteisten ratkaisujen kehittäminen ja niiden toteuttamiseksi tarvittavat hankinnat, käyttöönottoimenpiteet ja käyttöönoton tuki sekä ylläpito ovat julkisen hallinnon yhteistä tietohallinnon ja sen osa-alueiden kehittämistä, josta käytetään nimitystä JulkIT-toiminta. Myös Kansaneläkelaitos ja muu välillinen valtionhallinto osallistuisivat JulkIT-toimintaan tilanteen mukaan.

Linjausten mukaan yhteisten JulkIT-ratkaisuiden operatiivinen tuottaminen ja hallinnointi organisoidaan siten, että niiden hankinnoista, käyttöönotosta ja ylläpidosta vastaa yhteinen organisaatio, jolla on tähän lakisääteinen toimivalta. Valmistelu käynnistetään välittömästi siten, että kehitetty ratkaisu on toiminnassa viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2011.

Valtiovarainministeriö asetti 30 päivänä lokakuuta 2009 JulkIT-ratkaisuiden operatiivisesta tuotannosta ja hallinnoinnista vastaavan organisaation valmistelu-, ja lainsäädäntöhankkeen. Hankkeen tehtävänä on valmistella kuntien ja valtion yhteisten JulkIT-ratkaisuiden operatiivisesta tuotannosta ja ylläpidosta vastaavan organisaation perustamista ja sille annettavaa toimivaltaa koskevaa lainsäädäntöä siten, että kehitetty ratkaisu on toiminnassa viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2011.

Hanke antoi toukokuussa 2010 väliraporttinsa, joka sisälsi ehdotuksen yhteisen organisaation organisaatiomalliksi ja lainsäädäntöpohjaksi.

2.3 Kansainvälinen kehitys

Ruotsi

Ruotsissa sähköisen hallinnon kehittäminen on ollut organisoituna vuoteen 2008 asti Verket för Förvaltningsutveckling (jäljempänä VERVA) -nimiseen virastoon. VERVA:n toiminnan pääpaino oli koulutuksessa ja sähköisen hallinnon kehittämisessä. VERVA lakkautettiin vuoden 2008 lopussa ja sen tehtävät siirtyivät useille valtio-organisaatioille kuten Valtiokonttorille (Statskontoret), Kamarikollegiolle (Kammarkollegiet), tuomioistuinlaitokselle (Domstolsverket) ja uudelle Hallituksen kanslian (Regeringskansliet) Kompetensrådet för utveckling i staten -nimiselle yksikölle. Maaliskuussa 2009 Ruotsin hallitus perusti sähköisten asioiden valtuuskunnan (E-delegation), joka toimii sähköisen hallinnon asiantuntijaelimenä. Sähköisten asioiden valtuuskunnan päätehtäviä ovat muodostaa viranomaisille sähköisen hallinnon strategia, koordinoita ja seurata viranomaisten sähköisen hallinnon kehittämistä, avustaa hallitusta sähköisen hallinnon kysymyksissä ja systematisoida ja kehittää hallinnossa aiemmin tehtyä kehitystyötä sähköisessä hallinnossa. Valtuuskunnan jäseninä toimivat johtavat virkamiehet keskeisistä sähköisen hallinnon viranomaisista.

Norja

Norjassa hallintoministeriö (Fornyings- og administrasjonsdepartementet) on muodostanut hallinnolle yhteisen IT-politiikan ja -standardit. Standardien noudattaminen on pakollista. Hallintoministeriön tavoitteena on lisätä hallinnonalarajat ylittävää yhteistyötä. IT-palveluille on olemassa valtion palvelukeskus. Statskonsultt -niminen yhtiö palautettiin vuoden 2008 alussa uudelleen osaksi valtionhallintoa, jolloin se organisoitiin DIFI-virastoksi (Direktoratet for forvaltning og informasjons- og kommunikasjonsteknologi). DIFI on valtion virasto, jonka tehtävänä on vahvistaa hallituksen työtä uudistamalla ja kehittämällä Norjan julkista hallintoa. Sen tehtäviin kuuluu muun muassa kannustaa julkista hallintoa hyödyntämään koordinoitua ja tehokasta informaatioteknologiaa ja parantamalla julkisen tiedon ja julkisten palvelujen saatavuutta kansalaiselle ja viranomaisille.

Tanska

Tanskassa valtiovarainministeriö on yhteisestä IT-politiikasta vastaava ministeriö. IT-politiikkastrategia laaditaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja se kattaa kaikki valtion virastot ja paikallishallinnon. Poliitiikan erityispainopiste on hallinnon alat ylittävässä toiminnassa. Valtiovarainministeriö tekee yhteistyötä alue- ja paikallishallinnosta vastaavan ministeriön kanssa. Yhteisessä IT-politiikassa laaditaan myös julkisen hallinnon sähköisten palveluiden yhteiset standardit, jotka ovat suosituksia ja niiden käyttöönotto on ministeriöiden omassa harkinnassa. Myös IT-arkkitehtuurille ja prosesseille on olemassa yhteiset standardit. Niitä ei kuitenkaan toistaiseksi noudateta laajasti. Valtionhallinnossa on pyritty luomaan myös järjestelmää, jolla innovaatiot ja hyvät käytännöt saataisiin levitettyä laajempaan hallintoon. Valtionhallinnon sähköistämistä ohjataan määriteltyjen toimialojen avulla. Toimialat käsittävät tavallisesti tehtäviä ja palveluita, joita tuottavat useat eri viranomaiset. Toimialoille perustetaan sähköistämisen lautakunnat. Näiden tehtävänä on edistää hallinnonalarajat ylittävien IT-hankkeiden toteutusta.

Tanskassa on määritelty muutamia hallinnon alat ylittäviä, yhteisiä prosesseja koskien esimerkiksi dokumenttien hallintaa, julkisia hankintoja ja palkkahallintoa. Valtiovarainministeriö pyrkii edistämään parhaiden käytäntöjen leviämistä ja käyttöönottoa informaatio-ohjauksen keinoin. Ministeriöt eivät ole kuitenkaan velvollisia noudattamaan valtiovarainministeriön suosittelamia parhaita käytäntöjä. Tanskassa on yksi koko valtionhallinnolle yhteinen IT-palvelukeskus (Statens IT). Ministeriöt ovat rakentaneet omia palvelukeskuksia hallinnonaloilleen ainakin talous- ja henkilöstöhallinnon osalta. Valtionhallinnon IT-palvelukeskus toimii valtiovarainministeriön alaisena. Palvelukeskus tarjoaa IT-palveluita ja tukea 15 ministeriölle ja niiden hallinnonalojen toimijoille. Palvelukeskus vastaa myös yhteisten IT-ratkaisujen ja järjestelmien kehittämisestä.

Viro

Virossa talous- ja viestintäministeriö vastaa yhteisen IT-politiikan muodostamisesta. Ministeriön tehtävänä on koordinoida valtion IT-järjestelmien kehittämistä sekä kehittää valtion IT-politiikkaa, strategiaa ja arkkitehtuuria. Yhteinen IT-politiikka sisältää myös valtiohallinnon yhteisen tietoturvapoliitiikan. Toinen merkittävä toimija on ministeriön alainen Viron Informaatiokeskus (Estonian Informatics Center). Virossa on tällä hetkellä yksittäisten ministeriöiden palvelukeskuksia. Viron sisäministeriöllä on esimerkiksi IT-palvelukeskus, joka tarjoaa palveluita myös muille valtionhallinnon organisaatioille. Virossa on käynnistetty aloite uuden, koko valtionhallinnon kattavan palvelukeskuksen perustamiseksi. Uuden palvelukeskuksen olisi tarkoitus palvella kaikkia valtionhallinnon toimijoita. Palvelukeskuksen toiminnan on suunniteltu kattavan taloushallinnon, IT-tuen, toimistojen kunnossapidon sekä julkiset hankinnat. Päätöstä palvelukeskuksesta odotetaan vuoden 2010 aikana.

Alankomaat

Alankomaissa valtiolla on olemassa yhteinen IT-politiikka. IT-politiikka sisältää ainakin suosituksen paikallishallinnon viitearkkitehtuuriksi, yhteisen sähköisen työpöydän hallinnolle, periaatteet dokumentinhallinnalle ja tiedostojen sähköisten muotojen määrittelyt. Yhteisen IT-politiikan osalta vastuuministeriö on sisäministeriö. IT-standardien noudattaminen on hallinnolle pääosin pakollista. Alankomaissa valtio ei toistaiseksi käytä palvelukeskuksia kovin laajasti mutta valtion henkilöstöpalveluille on perustettu palvelukeskus.

2.4 Nykytilan arviointi

Julkisen hallinnon tietohallinnon menot olivat vuonna 2009 arviolta yhteensä 2100 miljoonaa euroa, joka jakautui noin puoliksi valtio- ja kuntasektorin kesken. Viime vuosien aikana tietohallintomenojen kasvu on ollut noin 5-7 % vuosittain.

Tieto- ja viestintäteknisiä palveluja tuottavat ja järjestävät omaa toimintaansa varten useat valtion virastot ja laitokset samoin kuin kaikki kunnat ja useat muut kunnalliset toimijat. Tällä hetkellä ei ole olemassa toimivaltaista organisaatiota, jonka vastuulla olisi tarjota koko julkiselle hallinnolle tässä esityksessä tarkoitettuja palveluja. Valtiokonttori voi valtiokonttorista annetun lain 2 §:n 4 momentin mukaan tarjota julkiselle hallinnolle yhteisiä sähköisiä asiointia ja hallinnon tukipalveluja. Näistä palveluista säädetään yksityiskohtaisesti julkisen hallinnon yhteisistä sähköisistä asiointia ja hallinnon tukipalveluista annetussa valtioneuvoston asetuksessa.

Laaja tarve julkisen hallinnon tietohallinnon yhteiselle ja yhdessä johdetulle toimijalle on kuitenkin selkeästi olemassa. Valtionhallinnon IT-toiminnan johtamisyksikön, KuntaIT-yksikön ja SADe-ohjelman työnä on valmistumassa ja kehitteillä lukuisia valtakunnallisia ratkaisuja, jotka on tarkoituksenmukaista ottaa käyttöön yhteisinä koko julkisen hallinnon piirissä. Tämä kehittämistarve koskee myös julkisen hallinnon tietojärjestelmien yhteentoimivuutta ja sen ohjausta. Valtiovarainministeriö asetti marraskuussa 2009 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus valtionhallinnon IT-toiminnan konserniohjauksen toteuttamisen edellyttämäksi lainsäädännöksi sekä koko julkisen hallinnon yhteentoimivuutta edistäväksi lainsäädännöksi. Työryhmä on jättänyt esityksensä kesäkuussa 2010. Työryhmän valmistelemissa esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta ja tietojärjestelmien yhteentoimivuudesta, joka sisältäisi säännöksiä niin tietohallinnon kehittämisestä, yhteentoimivuudesta kuin ohjaustoimivallastakin. Normiohjauksen lisäksi muita tarpeellisia ja keskeisiä ohjauskeinoja ovat ainakin taloudellinen ja informaatio-ohjaus, joiden käyttöä on tehostettava. Työryhmän työn pohjalta on valmisteltu hallituksen esitys julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain eräiden pykälien muuttamisesta on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokauden 2010 aikana.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on perustaa julkisen hallinnon IT-palvelukeskus ja säätää sen tehtävistä, organisaatiosta ja asemasta julkisessa hallinnossa. Palvelukeskuksen tavoitteena olisi edistää julkisen hallinnon sähköistä asiointia, tietohallinnon kehittämistä sekä tietovarantojen käyttöä ja yhteentoimivuutta tarjoamalla julkiselle hallinnolle yhteisiä tieto- ja viestintäteknisiä ratkaisuja ja palveluja valtakunnallisesti.

Palvelukeskus tarjoaisi palveluja valtion ja kuntien viranomaisille ja liikelaitoksille, valtion ja kuntien omistuksessa oleville yhtiöille, Kansaneläkelaitokselle ja muille julkisoikeudellisille laitoksille. Uuden palvelukeskuksen perustamisen keskeisenä tavoitteena olisi saada aikaan nyt puuttuva yhteismarkkinasäännösten tarkoittama palveluntarjoaja julkiselle hallinnolle ja li-

sätä tuottavuutta poistamalla päällekkäisiä hankkeita ja keskittämällä asiantuntemusta. Järjestely mahdollistaisi myös koko julkisen hallinnon toimintojen kehittämisen yhteisten palvelujen kautta. Julkiselle hallinnolle yhteinen palvelukeskus helpottaisi monien kehityshankkeiden läpivientiä. Lisäksi se mahdollistaisi myös SAdE-ohjelman kautta rahoitetuille ja muille tarvittaville tietohallintopalvelukokonaisuuksille yhteisen hallinnan ratkaisun. Tämä helpottaisi monien kehityshankkeiden läpivientiä ja rahoitusta.

Tavoitteena on, että palvelukeskus voisi tarjota palvelujaan julkisista hankinnoista annetussa laissa tarkoitetulla yksinoikeudella koko julkiselle hallinnolle. Palvelukeskuksen tehtävänä olisi tarjota julkiselle hallinnolle yhteisiä tieto- ja viestintätekniisiä palveluja ja järjestelmiä. Lisäksi palvelukeskus tarjoaisi näitä palveluja ja järjestelmiä koskevia kehittämistoimenpiteitä ja -menetelmiä sekä tuki-, neuvonta- ja asiantuntijapalveluja.

Ehdotetun lain mukaan palvelukeskuksen ohjauksesta ja valvonnasta vastaisivat valtio, kunnat ja Kansaneläkelaitos yhdessä ehdotetussa laissa määritellyn hallintomallin mukaisesti. Palvelukeskuksen tuottamien integraattoripalvelujen taustalla olevia toimialakohtaisia palvelujärjestelmiä ja niiden kehittämistä ohjaisi kuitenkin kyseisestä toiminnosta vastaava ministeriö. Ministeriöiden tulisi myös tarvittaessa ratkaista toimialansa lainsäädännössä se, miten julkisten palvelujen tuottajina toimivat yksityiset toimijat voisivat hyödyntää palvelukeskuksen palveluita silloin, kun ne toimivat julkisten palvelujen tuottajina. Erityisesti tällaisia toimijoita on terveydenhuollon toimintasektorilla. Myös kunnallisilla viranomaisilla olisi mahdollisuus sopia tarvittavasta yhteistyöstä tällaisten toimijoiden kanssa.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Palvelukeskus olisi oikeudelliselta muodoltaan julkisoikeudellinen laitos ja se toimisi liikelatoudellisten periaatteiden mukaisesti. Palvelukeskuksen tarkoituksena ei kuitenkaan olisi voiton tuottaminen. Palvelukeskuksen toiminta-ajatuksena olisi edistää julkisen hallinnon sähköistä asiointia, tietohallinnon kehittämistä sekä tietovarantojen käyttöä ja yhteentoimivuutta tarjoamalla julkiselle hallinnolle yhteisiä tieto- ja viestintätekniisiä ratkaisuja ja palveluja valtakunnallisesti. Palvelukeskuksen tehtäviin ei kuuluisi julkisen vallan käyttöä.

Palvelukeskus olisi julkisista hankinnoista annetun lain 12 §:ssä tarkoitettu yksikkö, jonka tehtävänä olisi yksinoikeudella 1) tarjota julkiselle hallinnolle sellaisia yhteisiä tieto- ja viestintätekniisiä palveluja ja järjestelmiä, joiden ohjauksesta säädetään julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annetussa laissa (/20) tai jotka muutoin edistävät julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen käyttöä ja yhteentoimivuutta sekä yhtenäisten tietohallintoon liittyvien ratkaisujen ja toimenpiteiden käyttöönottoa julkisen hallinnon toiminnoissa ja sähköisessä asiointissa, 2) tarjota julkiselle hallinnolle edellä tarkoitettuja palveluja ja järjestelmiä koskevia kehittämistoimenpiteitä ja -menetelmiä sekä 3) tarjota julkiselle hallinnolle edellä tarkoitettuja palveluja ja järjestelmiä sekä niiden käyttöönottoa koskevia tuki-, neuvonta- ja asiantuntijapalveluja.

Esityksen mukaan palvelukeskuksen tehtävistä ja palveluista tulisi säätää tarkemmin ehdotetun lain perusteella annettavassa valtioneuvoston asetuksessa. Palvelukeskuksen tuottamia yksittäisiä palveluja ei olisi kuitenkaan tarkoitus määritellä täysin tyhjentävästi ja yksityiskohdaisesti asetustasolla. Tämä mahdollistaisi sen, että palvelukeskuksen tarjoamat palvelut voisivat muuttua ja laajentua dynaamisesti julkisen hallinnon tarpeiden ja kehityksen mukaisesti, mutta ottaen kuitenkin huomioon laissa ja asetuksessa asetetut reunaehdot. Alkuvaiheessa palvelukeskuksen tuottamia palveluja voisivat olla ainakin edellä mainitussa julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annetussa laissa tarkoitetut arkkitehtuurien määrittelyyn ja käyttöönottoon liittyvät asiantuntijapalvelut sekä sähköisen asioinnin toteuttamisen edellytyksenä olevat ja asiointipalveluihin liittymistä tukevat yhteiset tietotekniset ratkaisut. Palvelukeskuksen palveluvalikoimaan voisi lisäksi kuulua erikseen valitut julkisten palveluiden kehittämissankkeiden edellyttämät ratkaisut kuten eräät SAdE-ohjelman palvelukokonaisuudet.

Substanssitoimialoista vastaavilla ministeriöillä hallinnonaloineen ja kuntasektorin viranomaisilla säilyisi säädösten mukainen substanssijärjestelmiä koskeva ohjaus-, päättäntä- ja lainsäädäntövalta ja -velvollisuus.

Ehdotettu ratkaisu perustuisi hankintaoikeudellisesti julkisista hankinnoista annetun lain 12 §:ssä tarkoitettuun yksinoikeusmalliin, jossa palvelukeskukselle annettaisiin lailla yksinoikeus tarjota keskuksen tehtäviin kuuluvat palvelut koko julkiselle hallinnolle. Esityksen mukaan palvelukeskus ei voisi tarjota palvelujaan muille tahoille. Edellä mainitut seikat tarkoittaisivat ensisijaisesti sitä, että julkisen hallinnon organisaatiot voisivat julkisista hankinnoista annetun lain mukaan hankkia kyseiset palvelut palvelukeskukselta ilman kilpailuttamista. Kysymys olisi vain palvelujen tarjoamista koskevasta yksinoikeusjärjestelystä julkisessa hallinnossa. Tämän johdosta ehdotettu laki ei velvoittaisi julkisen hallinnon viranomaisia käyttämään palvelukeskuksen tarjoamia palveluja, vaan niillä säilyisi mahdollisuus hankintalain edellyttämiä menettelyjä noudattaen tehdä tässä esityksessä tarkoitettuja palveluhankintoja myös muilta kyseisiä palveluja tarjoavilta tahoilta.

Palvelukeskus kuuluisi valtiovarainministeriön toimialaan. Sen ohjauksesta ja valvonnasta vastaisivat yhteistyössä valtio, kunnat ja Kansaneläkelaitos. Palvelukeskuksen toimielimiä olisivat sen ylintä päätösvaltaa käyttävä valtuuskunta sekä sen hallitus ja toimitusjohtaja.

Palvelukeskuksen toiminnan käynnistämiseksi sitä pääomitettaisiin budjettirahoituksella. Tarkoituksena olisi kuitenkin kattaa toiminnasta aiheutuvat kustannukset palvelusta saatavilla tuloilla.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksen keskeisenä tavoitteena on edistää julkisen hallinnon kustannustehokasta, toimivaa ja kilpailukykyistä palvelutuotantoa. Perustettavan palvelukeskuksen toiminta tukisi osaltaan näiden tavoitteiden toteutumista edistämällä julkisen hallinnon sähköistä asiointia, tietohallinnon kehittämistä sekä tietovarantojen käyttöä ja yhteentoimivuutta ja tarjoamalla tässä tarkoituksessa julkiselle hallinnolle yhteisiä tieto- ja viestintätekniisiä ratkaisuja ja palveluja valtakunnallisesti. Tehostamalla yhteistoimintaa ja kunnallishallinnon ja valtionhallinnon palvelutuotannon koordinoitua saavutettaisiin kustannussäästöjä, jotka hyödyttäisivät koko kansantaloutta. Saavutettavien kustannussäästöjen avulla kyettäisiin osaltaan vaikuttamaan siihen, etteivät tietohallintomenot kasvaisi tarpeettomasti.

Ehdotetun lain nojalla palvelukeskus tarjoaisi sen tehtäviin kuuluvia palveluja yhteisesti koko julkiselle hallinnolle eli valtion ja kuntien viranomaisille ja liikelaitoksille, valtion ja kuntien omistuksessa oleville yhtiöille, Kansaneläkelaitokselle ja muille julkisoikeudellisille laitoksille.. Tämän johdosta julkisen hallinnon eri toimijoilla ei olisi tarvetta kehittää vastaavia sektorikohtaisia palveluja omaan käyttöönsä ja ne voisivat liittyä käyttämään kerran kehitettyjä, keskitetysti ylläpidettyjä ja yhteisiä palvelukeskuksen tarjoamia palveluja niitä tarvitessaan. Järjestelyn seurauksena palvelujen kehittämistä olisi mahdollista nopeuttaa ja välttää päällekkäistä kehittämistyötä. Pitkällä tähtäimellä myös palvelun käytön ja ylläpidon kustannukset pienenisivät sekä keskitetysti tuotetut yhteiset palvelut parantaisivat palvelujen laatua ja saatavuutta.

Palvelukeskuksen käynnistysvaiheessa pääoman tarpeeksi on arvioitu 2,5 miljoonaa euroa, josta toiminnan henkilöstökustannukset olisivat noin 2 miljoonaa euroa ja muut toimintakustannukset 0,5 miljoonaa euroa. Valtio, kunnat ja Kansaneläkelaitos sijoittaisivat palvelukeskukseen edellä mainitun pääoman, josta muodostuisi palvelukeskuksen toiminnan käynnistyessä sen peruspääoma. Lähtökohtana on, että valtion ja kuntien rahoitusosuus olisi yhtä suuri. Valtio vastaisi kuitenkin palvelukeskuksen toiminnan kolmen ensimmäisen kokonaisen kalenterivuoden aikana sen sitoumuksista yhteensä X miljoonaan euroon saakka, jos palvelukeskus ei kykenisi niistä itse vastaamaan. Tarkoituksena olisi, että palvelukeskus kykenisi kattamaan

kustannuksensa palveluiden myynnistä saatavilla tuloilla. Peruspääoman määrä on arvioitu siten, että se olisi toiminnan käynnistämiseen, volyyymiin, investointeihin, kannattavuusodotukseen sekä kassavirtoihin ja näiden ajoittumiseen nähden riittävä, mutta ei kuitenkaan liian suuri. Rahoituksesta päätettäisiin kehys- ja talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Palvelukeskuksen potentiaalisen markkina-alan on alustavasti arvioitu olevan noin 3-5 prosenttia julkisen hallinnon tietohallinnon kokonaismenoista eli noin 63 - 105 miljoonaa euroa. Tästä summasta realistisesti saavutettavissa oleva palvelukeskuksen liikevaihto voisi olla noin 17 miljoonaa euroa vuonna 2015. Saavutettavaan markkinaosuuteen vaikuttaa kuitenkin useita tekijöitä, joista osa on palvelukeskuksen toiminnasta riippumattomia ja osa sen itse tehtävissä olevia tietoisia valintoja.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Palvelukeskuksen organisaatio olisi kolmiportainen (valtuuskunta, hallitus ja toimitusjohtaja) ja vastaisi esimerkiksi osakeyhtiöiden organisaatorakennetta. Valittuun organisaatorakenteeseen on keskeisesti vaikuttanut se, että palvelukeskus voisi tarjota palvelujaan koko julkiselle hallinnolle. Tämän johdosta valtion, kuntien ja Kansaneläkelaitoksen edustus on ollut välttämätöntä kytkeä palvelukeskuksen toiminnan ohjaukseen ja valvontaan. Palvelukeskus kuuluisi valtiovarainministeriön hallinnonalalle. Valtio, kunnat ja kansaneläkelaitos ohjaisivat ja valvoisivat palvelukeskuksen ylintä päättävävaltaa käyttävän valtuuskunnan kautta palvelukeskuksen operatiivista toimintaa.

Perustettava palvelukeskus olisi uusi organisaatio, joten sen perustaminen edellyttäisi tarvittavan, asiantuntevan henkilöstön rekrytoimista. Toiminta käynnistettäisiin vaiheittain. Palvelukeskuksen toimintaa käynnistettäessä pyrittäisiin hyödyntämään nykyistä julkisen hallinnon tietohallintohenkilöstön osaamista ja asiantuntemusta. Toiminnan käynnistysvaiheessa tarvittavaksi henkilöstömääräksi on arvioitu noin 4 päätoimista työntekijää ja että henkilöstömäärä olisi ensimmäisen toimintavuoden lopussa noin 10 henkilöä. Henkilöstömäärän arvioidaan tämän jälkeen kasvavan vuoteen 2015 loppuun mennessä noin 40 henkilöön. Palvelukeskuksen henkilöstö olisi työsuhteessa palvelukeskukseen. Palvelukeskuksen toiminta vähentäisi tarvetta rekrytoida vastaavaa henkilöstöä yksittäisiin julkisen hallinnon organisaatioihin.

Tarkoituksena olisi, että palvelukeskus hankkisi palvelujen toteuttamiseksi edellytettävät tietojärjestelmät, tietotekniset sekä muut palvelut kaupallisilta toimijoilta, jonka johdosta esityksestä ei seuraisi merkittäviä välittömiä kilpailullisia vaikutuksia. Palvelukeskuksen perustamisesta aiheutuvat kilpailulliset vaikutukset voisivat kuitenkin ilmetä siten, että palvelukeskuksen tehtäväalueella julkisen hallinnon hankinnat kaupallisilta toimijoilta tulisivat keskittymään ja skaalaetujen toteutuessa palveluhankintojen määrä ja kokonaisvolyymi voisi laskea. Jatkossa arvioitavaksi jäisi miltä osin nykyisten julkisen hallinnon toimijoiden kuten Valtiokonttorin koko julkista hallintoa koskevat palvelut toteutettaisiin edelleen Valtiokonttorissa ja miltä osin niitä mahdollisesti siirrettäisiin palvelukeskuksen tehtäviksi.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Valtiovarainministeriö käynnisti hallituksen 6 päivänä maaliskuuta 2009 antaman kannanoton perusteella huhtikuussa 2009 sähköisen asioinnin ja demokratian ohjelman (SADe-ohjelma). Ohjelman tavoitteena on edistää sähköistä asiointia siten, että kansalaisten ja yritysten sähköinen asiointi on mahdollista vuoteen 2013 mennessä kattaen kaikki keskeiset palvelut. Tavoitteena on myös koko julkisen hallinnon (valtio, kunnat, Kela) tietojärjestelmien yhteentoimivuuden kehittäminen. Hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta päätti kesäkuussa 2009 SADe-ohjelman toteuttamiseen liittyvien toimenpiteiden linjauksista. Ministerivaliokunta linjasi, että valtion ja kuntien yhteisten ratkaisujen kehittäminen ja niiden toteutta-

miseksi tarvittavat hankinnat, käyttöönottoimenpiteet ja ylläpito ovat julkisen hallinnon yhteistä tietohallinnon ja sen osa-alueiden kehittämistä, josta käytetään nimitystä JulkIT-toiminta. Myös Kansaneläkelaitos ja muu välillinen valtionhallinto osallistuisivat JulkIT-toimintaan. Linjausten mukaan yhteisten JulkIT-ratkaisuiden operatiivinen tuottaminen ja hallinnointi tulisi organisoida siten, että niiden hankinnoista, käyttöönotosta ja ylläpidosta vastaisi yhteinen organisaatio, jolla olisi tähän lakisääteinen toimivalta.

Valtiovarainministeriö asetti lokakuussa 2009 JulkIT-ratkaisuiden operatiivisesta tuotannosta ja hallinnoinnista vastaavan organisaation valmistelu-, ja lainsäädäntöhankkeen. Valtiovarainministeriön lisäksi hankeryhmässä on ollut jäsenet valtioneuvoston kansliasta, sosiaali- ja terveysministeriöstä, Valtiokonttorista, Kansaneläkelaitoksesta, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto (Sitra) ja Suomen kuntaliitosta. Hankkeen tehtävänä on valmistella kuntien ja valtion yhteisten JulkIT-ratkaisuiden operatiivisesta tuotannosta ja ylläpidosta vastaavan organisaation perustamista ja sille annettavaa toimivaltaa koskevaa lainsäädäntöä siten, että kehitetty ratkaisu olisi toiminnassa viimeistään vuoden 2011 alussa. Hanke antoi toukokuussa 2010 väli-raporttinsa, joka sisälsi ehdotuksen yhteisen organisaation organisaatiomalliksi ja ehdotuksen hallituksen esitykseksi laiksi Julkisen hallinnon IT-palvelukeskukseksi. Ehdotusten jatkovalmistelu on tämmän jälkeen tapahtunut edellä mainitussa hankeryhmässä ja virkatyönä valtiovarainministeriössä.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esitysluonnoksesta on pyydetty lausunnot
Lausunnonantajat pitivät [].

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys on riippuvainen syysistuntokaudella 2010 annettavasta hallituksen esityksestä Eduskunnalle julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain eräiden säännösten muuttamisesta (HE /2010). Viimeksi mainittuun esitykseen sisältyvään julkisen hallinnon tietohallinnon ohjausta koskevaan lakiehdotukseen sisältyy säännöksiä, joiden täytäntöönpanon valmisteluun palvelukeskus voisi osallistua tai joissa tarjottavat palvelut voisivat osittain tai kokonaan olla palvelukeskuksen tarjoamia palveluja.

Edellä mainittu hallituksen esitys ja tämä esitys on kuitenkin laadittu niin, että ne voidaan käsitellä eduskunnassa toisistaan riippumatta. Laki julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta tulisi kuitenkin olla hyväksytty eduskunnassa ennen kuin tähän esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksytään.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1.1 Laki Julkisen hallinnon IT-palvelukeskuksesta

1 §. Soveltamisala. Pykälä sisältäisi lain soveltamisalaa koskevat säännökset. Pykälän 1 momentin mukaan ehdotetussa laissa säädettäisiin Julkisen hallinnon IT-palvelukeskus nimisestä organisaatiosta. Ehdotuksen mukaan palvelukeskus olisi julkisoikeusoikeudellinen laitos, joka noudattaisi toiminnassaan liiketaloudellisia periaatteita. Palvelukeskuksen tarkoituksena ei olisi kuitenkaan voiton tuottaminen.

Pykälän 2 momentin mukaan palvelukeskuksen toiminnan julkisuuteen sovellettaisiin, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun viranomaisen toiminnan julkisuudesta. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain soveltaminen palvelukeskuksen toimintaan on perusteltua, koska ky-

symys on pelkästään julkisen hallinnon toimintaympäristössä toimivasta organisaatiosta, jonka toiminnassa tasapuolisuus ja avoimuus ovat tärkeitä tekijöitä. Momentin toisen lauseen mukaan palvelukeskuksen ja sen henkilöstön väliseen yhteistoimintaan sovellettaisiin yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain (651/1988) sijasta yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (334/2007) mukaista yhteistoimintamenettelyä. Tämä olisi perusteltua, koska palvelukeskuksen olisi tarkoitus toimia itsenäisenä oikeushenkilönä liiketaloudellisten periaatteiden mukaisesti.

2 §. Palvelukeskuksen toiminta-ajatus. Pykälässä määriteltäisiin palvelukeskuksen toiminta-ajatus. Säännös antaisi yleiskuvan palvelukeskuksen toiminnan tarkoituksesta. Säännöksen tarkoituksena olisi toisaalta kuvata yleisellä tasolla palvelukeskuksen roolia ja asemaa julkisessa hallinnossa. Toisaalta se loisi myös pohjan niille strategisille suuntaviivoille, joiden perusteella palvelukeskuksen toimintaa voitaisiin tulevaisuudessa kehittää ja uudistaa.

Pykälän mukaan palvelukeskuksen toiminta-ajatuksena olisi edistää julkisen hallinnon sähköistä asiointia, tietohallinnon kehittämistä sekä tietovarantojen käyttöä ja yhteentoimivuutta tarjoamalla julkiselle hallinnolle yhteisiä tieto- ja viestintätekniisiä ratkaisuja ja palveluja valtakunnallisesti. Säännöksen mukaan palvelukeskuksen tehtäviin ei voisi kuulua perustuslain 124 §:ssä tarkoitettua julkisen vallan käyttöä. Sen sijaan säännös ei estäisi sitä, että palvelukeskuksen tehtäviin voisi kuulua sellaisia julkisia hallintotehtäviä, joissa ei käytetä julkista valtaa.

3 §. Palvelukeskuksen tehtävät. Pykälässä määriteltäisiin palvelukeskuksen tehtävät ja sen tarjoamat palvelut. Kuten 2 §:n viimeisen lauseessa on todettu, ei sen tehtäviin voisi kuulua julkisen vallan käyttöä.

Pykälän 1 momentin mukaan palvelukeskus olisi julkisista hankinnoista annetun lain 12 §:ssä tarkoitettu yksikkö, joka tarjoaisi palvelujaan julkiselle hallinnolle yksinoikeudella. Julkisista hankinnoista annetun lain edellä mainitun pykälän mukaan lakia ei sovelleta sellaisiin palveluhankintoihin, jotka on tuotettu lailla annetun palvelujen tuottamista koskevan yksinoikeuden perusteella. Edellä mainittujen seikkojen johdosta julkisen hallinnon organisaatiot voisivat hankkia palvelukeskukselta säännöksessä tarkoitettut palvelut kilpailuttamatta. Kysymys olisi kuitenkin vain palvelujen tarjoamista koskevasta yksinoikeusjärjestelystä julkisessa hallinnossa. Tämän johdosta ehdotettu laki ei velvoittaisi julkisen hallinnon viranomaisia käyttämään palvelukeskuksen tarjoamia palveluja, vaan niillä säilyisi mahdollisuus hankintalain edellyttämiä menettelyjä noudattaen tehdä tässä esityksessä tarkoitettuja palveluhankintoja myös muilta kyseisiä palveluja tarjoavilta tahoilta.

Momentin 1 kohdan mukaan palvelukeskuksen tehtävänä olisi tarjota julkiselle hallinnolle sellaisia yhteisiä tieto- ja viestintätekniisiä palveluja ja järjestelmiä, joiden ohjauksesta säädettäisiin julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annetussa laissa (/20) tai jotka muutoin edistäisivät julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen käyttöä ja yhteentoimivuutta sekä yhtenäisten tietohallintoon liittyvien ratkaisujen ja toimenpiteiden käyttöönottoa julkisen hallinnon toiminnoissa ja sähköisessä asiointissa. Momentin 2 kohdan mukaan palvelukeskuksen tehtävänä olisi tarjota julkiselle hallinnolle edellä 1 kohdassa tarkoitettuja palveluja ja järjestelmiä koskevia kehittämistoimenpiteitä ja -menetelmiä. Momentin 3 kohdan mukaan palvelukeskuksen tehtävänä olisi tarjota julkiselle hallinnolle edellä 1 kohdassa tarkoitettuja palveluja ja järjestelmiä sekä niiden käyttöönottoa koskevia tuki-, neuvonta- ja asiantuntijapalveluja.

Palvelukeskuksen tehtävistä ja palveluista säädettäisiin pykälän 2 momentin mukaan tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Lähtökohtana on, että palvelukeskuksen tarjoamat palvelukokonaisuudet tai yksittäiset palvelut määräytyisivät 2 §:ssä määritellyn toiminta-ajatuksen sekä pykälän 1 momentin sisältämän tehtäväkuvauksen kautta. Asetustasolla ei olisi kuitenkaan tarkoitus määritellä palvelukeskuksen tarjoamia palveluja yksityiskohtaisesti, jotta palvelukeskuksella olisi tarvittava liikkumavara reagoida riittävän joustavasti ja nopeasti palvelujen kysyntään ja sen vaihteluihin. Tällainen liikkumavara on ehdottoman välttämätön, koska kysymyksessä on tieto- ja viestintäteknisistä palveluista, joiden kehityspolku ja -tarve on erittäin nopea ja dynaaminen.

Alkuvaiheessa palvelukeskuksen tarjoamia palveluja voisivat olla ainakin julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annetussa laissa tarkoitetut arkkitehtuurien määrittelyyn ja käyttöönnottoon liittyvät asiantuntijapalvelut sekä sähköisen asioinnin toteuttamisen edellytyksenä olevat ja asiointipalveluihin liittymistä tukevat yhteiset tietotekniset ratkaisut. Palvelukeskuksen tarjoamia pykälän 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja muita palveluja olisivat esimerkiksi julkisten palveluiden kehittämishankkeiden edellyttämät yhteiset ratkaisut kuten soveltuvat SADe-ohjelman kautta syntyvät palvelukokonaisuudet. Käytännössä palvelukeskuksen palvelut voitaisiin jakaa ainakin seuraaviin ryhmiin: 1) asiantuntija- ja projektipalvelut, 2) sähköisen asioinnin IT-ratkaisut, 3) loppuasiakkaan neuvontapalvelut sekä 4) kuntien yhteinen tietoliikenne ratkaisu.

Pykälän 3 momentti sisältää palvelukeskuksen asiakaskuntaa koskevan tyhjentävän rajauksen, joka perustuu palvelukeskuksen yksinoikeusasemaan sekä markkina- ja kilpailuoikeudellisiin näkökohtiin. Momentin mukaan palvelukeskus voisi tarjota palvelujaan vain valtion ja kuntien viranomaisille ja liikelaitoksille, valtion ja kuntien kokonaan omistamille yhtiöille, Kansaneläkelaitokselle ja muille julkisoikeudellisille laitoksille sekä yliopistoille. Valtion viranomaisilla tarkoitettaisiin säännöshetimituksessa valtion hallintoviranomaisia sekä muita valtion virastoja ja laitoksia, tuomioistuimia ja muita lainkäyttöelimiä sekä Ahvenanmaan maakunnan viranomaisia niiden huolehtiessa valtakunnan viranomaisille kuuluvista tehtävistä maakunnassa. Kuntien viranomaisilla tarkoitettaisiin kuntia ja kuntayhtymiä. Kansaneläkelaitoksen lisäksi palvelukeskus voisi säännöshetimituksen mukaan tarjota palvelujaan myös muille itsenäisille julkisoikeudellisille laitoksille, eduskunnan virastoille ja laitoksille sekä yliopistoille. Lisäksi palvelukeskus voisi tarjota palvelujaan valtion ja kuntien liikelaitoksille sekä valtion ja kuntien kokonaan omistamille yhtiöille. Ehdotetun säännöksen mukaan palvelukeskus ei voisi kuitenkaan tarjota palvelujaan sellaisille yksityisoikeudellisille toimijoille, jotka hoitavat laissa annetun valtuutuksen nojalla julkista hallintotehtävää, johon liittyy julkisen vallan käyttöä.

4 §. Palvelukeskuksen ohjaus ja valvonta. Pykälän 1 momentin mukaan palvelukeskus kuuluisi valtiovarainministeriön toimialaan. Säännös tarkoittaisi, että palvelukeskus kuuluisi valtiovarainministeriön toimialalle siinä merkityksessä, kuin ministeriöiden välisestä toimialajajosta säädetään valtioneuvostosta annetussa laissa (175/2003) ja sen perusteella annetussa valtioneuvoston ohjesäännössä (262/2003). Tämä tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että palvelukeskuksen tehtäviä ja organisaatiota koskeva normiohjaus ja sen valmistelu kuuluisivat valtiovarainministeriön vastuulle.

Pykälän 2 momentin mukaan palvelukeskuksen ohjauksesta vastaisivat yhteistyössä valtio, kunnat ja Kansaneläkelaitos, siten kuin siitä ehdotetussa laissa tarkemmin säädetään. Ohjauskeinoista säädettäisiin ehdotetun lain 6 ja 7 §:ssä.

5 §. Palvelukeskuksen oikeustoimikelpoisuus. Pykälän 1 momentin mukaan palvelukeskus olisi itsenäinen oikeushenkilö. Pykälän 2 momentin mukaan se voisi hankkia nimiinsä oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä omistaa irtainta ja kiinteää omaisuutta. Palvelukeskus käyttäisi puhevaltaa tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa sitä koskevassa asiassa. Pykälän 3 momentin mukaan palvelukeskus vastaisi sitoumuksistaan omilla varoillaan. Käytännössä tämä tarkoittaisi muun muassa sitä, että palvelukeskus olisi mahdollista asettaa konkurssiin. Ehdotetun lain 14 §:n sisältää kuitenkin tätä vastuuta rajoittavan siirtymäsäännöksen, jonka mukaan valtio vastaisi palvelukeskuksen toiminnan kolmen ensimmäisen kokonaisen kalenterivuoden aikana syntyneistä sitoumuksista tiettyyn euromäärään saakka, jos palvelukeskus ei tänä aikana kykenisi omilla varoillaan niistä vastaamaan.

6 §. Palvelukeskuksen valtuuskunta. Palvelukeskuksella olisi kolmiportainen hallintomalli, joka muodostuisi sen toimieliminä olevista valtuuskunnasta, hallituksesta ja toimitusjohtajasta.

Pykälän 1 momentin mukaan palvelukeskuksella olisi valtuuskunta, joka käyttäisi palvelukeskuksen ylintä päätösvaltaa. Tässä roolissaan se toimisi myös palvelukeskuksen toimintaa valvovana toimielimenä. Valtuuskunnan tehtävät vastaisivat lähinnä osakeyhtiön yhtiökoko-

uksen tehtäviä. Valtuuskunnan tehtävänä olisi muun muassa 10 §:n 3 momentin mukaan vahvistaa palvelukeskuksen tilinpäätös.

Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin valtuuskunnan jäsenten määrä ja valintamenettely. Säännöksen mukaan valtuuskunnassa olisi 17 jäsentä ja jokaisella heistä henkilökohtainen varajäsen. Jäsenet ja varajäsenet määräisi valtiovarainministeriö kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Vähintään kahdeksan heistä määrättäisiin Suomen Kuntaliitto ry:n ja yksi Kansaneläkelaitoksen esittämistä henkilöistä. Valtuuskunnan valtiota edustavat jäsenet tulisi valita valtion ja kuntien välisen yhteistyön kannalta keskeisiltä hallinnonaloilta.

Pykälän 3 momentin mukaan valtuuskunta valitsisi itse keskuudestaan puheenjohtajan ja enintään kaksi varapuheenjohtajaa.

7 §. Palvelukeskuksen hallitus. Pykälä sisältäisi säännökset palvelukeskuksen hallituksen jäsenten määrästä ja valintamenettelystä sekä hallituksen päätöksenteosta ja tehtävistä.

Pykälän 1 momentin mukaan palvelukeskuksen valtuuskunta nimittäisi hallituksen vuodeksi kerrallaan. Hallituksen jäsenet voitaisiin nimetä ainoastaan oman suostumuksensa perusteella. Hallitus olisi valtuuskunnan alaisuudessa toimiva asiantuntijaelin, jossa voisi olla korkeintaan viisi jäsentä. Nimittäessään hallituksen valtuuskunta määräisi myös hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Toimitusjohtaja toimisi hallituksen esittelijänä ja hallituksen päätösten toimeenpanijana. Hallitus valvoisi toimitusjohtajaa ja tämän johtaman palvelukeskuksen toimintaa, minkä vuoksi toimitusjohtaja ei voisi olla hallituksen jäsen. Koska hallituksen vastuulle kuuluu niin palvelukeskuksen strategisen suunnittelun valmisteluun kuin sen operatiivisen toiminnan johtamiseen ja valvontaan liittyviä merkittäviä tehtäviä, asettaa tämä johtamista ja sisällöllistä asiantuntemusta koskevia vaatimuksia hallituksen jäsenille, jonka johdosta hallituksen jäsenten valintaan tulee kiinnittää erityistä huomiota. Ehdotetun säännöksen mukaan valtuuskunta vapauttaisi hallituksen tai sen jäsenen tehtävästä. Se voitaisiin tehdä myös ennen jäsenen toimikauden päättymistä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin osakeyhtiölain (624/2006) soveltamisesta soveltuvin osin hallituksen päätöksentekoon, jäsenen esteellisyyteen, hallituksen kokoontumiseen, hallituksen pöytäkirjaan ja tehtävien siirtämiseen hallitukselle. Tämä olisi perusteltua näissä organisaatiomuodoissa käsiteltävien asioiden huomattavan yhdenmukaisuuden johdosta.

Pykälän 3 momentissa määriteltäisiin hallituksen tehtävät. Hallitus vastaisi palvelukeskuksen toiminnan ohjauksesta ja valvonnasta sekä valtuuskunnan päätösten valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Hallitus käyttäisi palvelukeskuksen puhevaltaa. Ehdotettu säännös noudattaa soveltuvin osin osakeyhtiön hallituksen keskeisiä, erityisesti taloushallintoa, mutta myös muuta hallintoa koskevia tehtäviä. Hallituksen tehtäviin kuuluisi myös palvelukeskuksen hallinnon ja toiminnan asianmukainen järjestäminen. Hallitukselle kuuluisi palvelukeskuksen toiminnalle tarpeellisen palvelukeskusorganisaation luominen, palvelukeskuksen toiminnan ohjaus ja valvonta, mutta myös palvelukeskuksen toiminnan järjestäminen ja turvaaminen. Hallituksen velvollisuutena olisi huolehtia palvelukeskuksen kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallituksella olisi yleistöimivalta asioiden hoitamisen järjestämiseksi palvelukeskuksessa.

Pykälän 4 momentissa lueteltaisiin muut palvelukeskuksen hallituksen keskeiset tehtävät. Momentin 1 ja 2 kohtien mukaan hallituksen tehtävänä olisi tarvittaessa tehdä palvelukeskusta koskeva talousarvioehdotus sekä esitykset tulostavoitteiksi.

Momentin 3 kohdan mukaan palvelukeskuksen hallitus päättäisi palvelukeskuksen toiminnan kehittämisestä valtuuskunnan asettamien taloudellisten tavoitteiden rajoissa sekä seuraisi ja raportoi tavoitteiden saavuttamisesta.

Momentin 4 kohdan mukaan palvelukeskuksen hallituksen toimivaltaan kuuluisi valita ja erottaa toimitusjohtaja. Toimitusjohtajan ja palvelukeskuksen välillä tehtäisiin johtajasopimus, jossa voitaisiin määritellä muun muassa toimitusjohtajan palkkaus- ja lomaehdot, toimikausi ja irtisanomisehdot.

Momentin 5 kohdan mukaan palvelukeskuksen hallitus päättäisi palvelukeskuksen lainanotosta.

Momentin 6 kohdan mukaan palvelukeskuksen hallituksen tehtävänä olisi päättää merkittävistä investoinneista ja muista pitkävaikutteisista menoista.

Momentin 7 kohdan mukaan palvelukeskuksen hallitus laatisi palvelukeskuksen tilinpäätöksen ja siihen sisältyvän toimintakertomuksen sekä niihin liittyen tekisi esityksen palvelukeskuksen voittoa tai tappiota koskeviksi toimenpiteiksi. Hallituksen tehtävänä olisi myös toimittaa tilinpäätös, toimintakertomus sekä hallituksen palvelukeskuksen taloudellista tulosta koskeva esitys valtuuskunnan vahvistettavaksi.

Momentin 8 kohdan mukaan palvelukeskuksen hallitus päättäisi siitä, ketkä voisivat edustaa palvelukeskusta ja ketkä olisivat palvelukeskuksen nimen kirjoittamiseen oikeutettuja.

Momentin 9 kohdan mukaan palvelukeskuksen hallitus päättäisi palvelukeskuksen kiinteistövarallisuuden hankkimisesta ja luovuttamisesta.

Lisäksi momentin 10 kohdan mukaan hallitus käsitelisi ja ratkaisisi sellaiset muut asiat, joilla olisi laajakantoinen tai tärkeä merkitys palvelukeskuksen toiminnan kannalta.

8 §. Palvelukeskuksen toimitusjohtaja. Pykälässä määriteltäisiin palvelukeskuksen toimitusjohtajan asema ja keskeiset tehtävät, jotka vastaisivat osakeyhtiölain mukaista sääntelyä. Toimitusjohtaja olisi palvelukeskuksessa pakollinen toimielin. Toimitusjohtajan tulisi nauttia hallituksen luottamusta.

Pykälän 1 momentin mukaan toimitusjohtajan tehtävänä olisi johtaa ja kehittää palvelukeskuksen toimintaa, huolehtia palvelukeskuksen juoksevasta hallinnosta sekä siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Toimitusjohtajaan sovellettaisiin osakeyhtiölain 6 luvun 17-20 §:n osakeyhtiön toimitusjohtajaa koskevia säännöksiä.

Palvelukeskuksen toimitusjohtajan vastuulle kuuluisi huolehtia palvelukeskuksen juoksevasta hallinnosta ja toiminnasta. Palvelukeskuksen varsinainen hallinto ja toiminnan johtaminen jakaantuisi tällöin toisaalta hallitukselle 7 §:n mukaan kuuluviin tehtäviin ja toisaalta toimitusjohtajalle tämän pykälän mukaan kuuluviin tehtäviin. Toimitusjohtaja hoitaisi palvelukeskuksen päivittäiseen operatiiviseen toimintaan liittyvät tehtävät valtuuskunnan ja hallituksen määrittelyjen strategisten suuntaviivojen mukaisesti. Vastuu kirjanpidon lainmukaisuudesta ja varainhoidon luotettavuudesta olisi toimitusjohtajalla. Toimitusjohtaja huolehtisi myös hallituksen käsiteltäväksi tulevien asioiden valmistelusta.

9 §. Palvelukeskuksen oma pääoma. Pykälä sisältäisi säännökset palvelukeskuksen omasta pääomasta ja sen muodostumisesta.

Pykälän 1 momentin mukaan palvelukeskuksella olisi oma pääoma, joka muodostuisi peruspääomasta, muusta omasta pääomasta ja arvonorotusrahastosta.

Peruspääoma olisi pykälän 2 momentin mukaan palvelukeskukseen pysyvästi sijoitettua pääomaa. Muu oma pääoma olisi palvelukeskukselle sen toiminnan ylijäämästä osoitettua pääomaa ja perustamisvaiheessa palvelukeskukselle luovutettua valtion, kuntien ja Kansaneläkelaitoksen omaisuutta, joka olisi siirretty sille muun oman pääoman ehdoin. Arvonorotusrahasto osoittaisi suoritettujen pysyvien vastaavien arvonorotusten määrän. Muu oma pääoma voitaisiin siirtää peruspääomaan.

Ehdotetun lain 14 §:n 3 momentti sisältäisi palvelukeskuksen oman pääoman muodostumista koskevan siirtymäsäännöksen palvelukeskuksen aloittaessa toimintansa.

10 §. Palvelukeskuksen kirjanpito ja tilinpäätös. Pykälä sisältäisi palvelukeskuksen kirjanpito- ja tilinpäätösvelvoitteita koskevat säännökset.

Pykälän 1 momentin mukaan palvelukeskus olisi kirjanpitovelvollinen ja sen kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovellettaisiin, mitä kirjanpitolaissa (1336/1997) ja osakeyhtiölaissa säädetään osakeyhtiön kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä.

Pykälän 2 momentin mukaan palvelukeskuksen tilikausi olisi kalenterivuosi. Tilinpäätös tulisi laatia ja sitä koskevat asiakirjat toimittaa helmikuun loppuun mennessä palvelukeskuksen valtuuskunnalle. Tilinpäätöksen allekirjoittaisivat palvelukeskuksen hallitus ja toimitusjohtaja.

Pykälän 3 momentin mukaan valtuuskunta vahvistaisi palvelukeskuksen tilinpäätöksen ja päättäisi sen perusteella tuloksen käsittelystä ja muista toimenpiteistä, joihin tilinpäätöksen johdosta on aihetta ryhtyä. Siltä osin kuin palvelukeskuksen toiminta olisi tappiollista tai jos

palvelukeskuksen tulos olisi oleellisesti pienempi kuin vahvistettu tulostavoite, palvelukeskuksen hallituksen tulisi antaa asiaa koskeva selvitys. Valtuuskunta käsittelee tulosta koskevan teknisen kirjauksen lisäksi asiaa ja päättäisi toimenpiteistä tilanteen tervehdyttämiseksi, kuten palvelukeskuksen toiminnan kehittämisohjelmasta tai mahdollisista muista tervehdyttämistoimenpiteistä.

11 §. Palvelukeskuksen tilintarkastus. Pykälä sisältäisi säännökset palvelukeskuksen tilintarkastajien asettamisesta, kelpoisuusehdoista ja tehtävistä.

Pykälän 1 momentti koskee tilintarkastajien asettamista ja heidän kelpoisuusehtojaan. Valtuuskunta asettaisi palvelukeskukselle sen hallintoa, taloutta ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa tai tilintarkastusyhteisöä. Tilintarkastajista toisen tulisi olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettu JHTT-tilintarkastaja tai JHTT-yhteisö ja toisen tilintarkastuslaissa (459/2007) tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö. Valitsemalla joko JHTT-yhteisö tai KHT-yhteisö on mahdollista täyttää ehdotetun säännöksen vaatimukset, kunhan toinen yhteisön vastuullisista tilintarkastajista on JHTT-tilintarkastaja ja toinen KHT-tilintarkastaja. Palvelukeskuksen tilintarkastus edellyttää erityistä kirjanpidon ja laskentatoimen asiantuntemusta. Tämän vuoksi palvelukeskuksen tilintarkastajina voivat olla ainoastaan KHT- tai JHTT-tilintarkastajat taikka tilintarkastusyhteisöt.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä seikoista, joista tilintarkastajien olisi tarkastuskertomuksessaan ainakin lausuttava. Ehdotetun säännöksen mukaan palvelukeskuksen tilintarkastajien olisi tarkastettava palvelukeskuksen tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös siten kuin tilintarkastuslaissa säädetään. Tilintarkastuskertomuksessa olisi lisäksi lausuttava, onko palvelukeskuksen hallintoa hoidettu lain ja asetusten sekä eduskunnan, valtioneuvoston ja ministeriöiden päätösten sekä muiden ohjauspäätösten mukaisesti. Tilintarkastusta koskevien säännösten mukaan tilintarkastajan tulee tarkastaa tilit hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Ehdotettuun säännökseen on otettu julkisyhteisön toimintaan liittyvien erityispiirteiden edellyttämät yleiset tarkastuskohteet ja niitä koskeva raportointivelvollisuus.

Pykälän 3 momentin mukaan tilintarkastajiin sovellettaisiin julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetun lain mukaisia riippumattomuutta, esteellisyyttä ja salassapitovelvollisuutta koskevia säännöksiä. Ehdotettu säännös korostaisi nykyistä tilintarkastuskäytäntöä ja siihen liittyvää asioiden dokumentointia. Lisäksi tilintarkastajien salassapitovelvollisuudesta säädettäisiin lain tasoisesti. Tilintarkastajien riippumattomuutta koskeva tarkastelu, joka tilintarkastajia valittaessa on suoritettu, tapahtuisi myös lain tasoisten säännösten nojalla.

Tilintarkastuksen yleisten periaatteiden mukaisesti tilintarkastajalla tulisi olla oikeus olla läsnä ja käyttää puhevaltaa palvelukeskuksen hallituksen kokouksessa, jossa käsitellään hänen tehtäviinsä liittyviä asioita.

12 §. Palvelukeskuksen toimielinten vahingonkorvausvelvollisuus. Pykälä sisältäisi palvelukeskuksen toimielinten vahingonkorvausvelvollisuutta koskevat säännökset. Erityissääntelyn tarve tältä osin johtuu palvelukeskuksen toimielinten tehtävistä ja vastuista, jotka eräiltä osin määräytyisivät ehdotetun lain mukaan osakeyhtiötä koskevien säännösten perusteella.

Pykälän 1 momentin mukaan palvelukeskuksen hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja olisi velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän olisi tehtävässään tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut palvelukeskukselle siten kuin osakeyhtiölain 22 luvussa osakeyhtiön johtohenkilön vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään. Lisäksi ehdotetun säännöksen mukaan tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus määräytyisi tilintarkastuslain 51 §:n ja julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetun lain 24 §:n mukaisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vahingon korvaamista koskevasta kanneoikeudesta. Vahingonkorvauskanteen nostamisesta palvelukeskuksen lukuun päättäisi valtuuskunta. Kanneoikeuden vanhentumiseen sovellettaisiin, mitä osakeyhtiölain 22 luvun 8 §:ssä säädetään. Vahingonkorvauskanteen nostamista palvelukeskuksen lukuun olisi osakeyhtiölain 22 luvun 8 §:n mukaisesti ajettava palvelukeskuksen hallitusta ja toimitusjohtajaa sekä tilintarkastajaa vastaan viiden vuoden kuluttua sen tilikauden päätyttyä, jona päätös tehtiin tai kanteen perus-

teena olevaan toimenpiteeseen ryhdyttiin. Määräaika ei kuitenkaan koskisi tilanteita, joissa kanne perustuu rangaistavaan tekoon.

13 §. Palvelukeskuksen palveluista perittävät maksut. Pykälän mukaan palvelukeskus perisi ehdotetun lain perusteella tuottamistaan palveluista maksuja, jotka hinnoiteltaisiin liikelatoudellisin perustein. Palvelujen hinnoittelussa tulisi ottaa huomioon, ettei palvelukeskuksen tarkoituksena olisi 1 §:n 1 momentin mukaan voiton tuottaminen.

14 §. Voimaantulo. Pykälä sisältäisi lain voimaantuloa ja siirtymäaikaa koskevat säännökset. Tarkoituksena on, että ehdotettu laki tulisi voimaan mahdollisimman pian sen hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen.

Pykälän 2 momentin mukaan ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Tämä olisi välttämätöntä palvelukeskuksen toiminnan käynnistämisen takia.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvosto päättäisi eduskunnan valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä antaman valtuutuksen nojalla palvelukeskuksen aloittavasta taseesta, eri taseeristä sekä niiden arvosta. Päätöksessä määriteltäisiin palvelukeskuksen hallintaan siirrettävä omaisuus, saatavat ja velat sekä millä ehdoin, peruspääomana, muuna omana pääomana vai lainaehdoin, ne palvelukeskukselle siirrettäisiin. Palvelukeskuksen hallintaan siirretty omaisuus siirtyisi palvelukeskuksen omaisuudeksi. Palvelukeskuksen aloittavan taseen muodostamisen keskeisenä periaatteena olisi muodostaa toimialan vastaavan kokoisten yritysten tasarakennetta vastaava aloittava tase. Palvelukeskuksen hallintaan siirretty omaisuus olisi arvostettava käypään arvoon. Kysymyksessä olisi apporttityyppinen omaisuuden siirto.

Pykälän 4 momentti sisältäisi taloudellisia sitoumuksia koskevan siirtymäkauden säännöksen. Jos palvelukeskus ei 5 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla kykenisi omilla varoillaan vastaamaan sitoumuksistaan toimintansa kolmen ensimmäisen kokonaisen kalenterivuoden aikana, niistä vastaisi ehdotetun säännöksen mukaan valtio tänä aikana yhteensä X miljoonaa euroon saakka. Ehdotettu säännös on katsottu välttämättömäksi sen vuoksi, että palvelukeskuksen peruspääoma on varsin alhainen. Tähän vaikuttaa myös se seikka, että palvelukeskuksen liiketoiminta joudutaan aloittamaan sellaisella palvelutarjonnalla, jonka tuotot konkretisoituvat vasta muutaman toimintavuoden kuluttua.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetun lain 3 §:n 3 momentti sisältää valtuutussäännöksen valtioneuvoston asetuksen antamiseen, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin palvelukeskuksen tehtävistä ja palveluista.

3 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan päivänä kuuta 201 .

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki julkisen hallinnon tietohallinnon IT-palvelukeskuksesta. Kuntien osalta ehdotusta on tarpeen arvioida perustuslain 121 §:n näkökulmasta. Perustuslain 121 §:n mukaan kuntien hallinnon tulee perustua asukkaiden itsehallintoon ja kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla.

Kunnallisten viranomaisten itsenäisyys suhteessa valtion viranomaisiin kuuluu kunnallisen itsehallinnon keskeisiin piirteisiin. Valtion viranomaisilla ei ole puhtaasti hallintoorganisatorisiin seikkoihin perustuvaa ohjaus- ja valvontavaltaa kunnallisiin viranomaisiin nähden. Tällaisen ohjaus- ja valvontavallan tulee lähtökohtaisesti perustua lakiin ja sen kohteen tulee olla riittävän rajattu. Perustuslaki sallii kuitenkin, että tavallisella lailla säädetty val-

tion viranomaisen ohjaus ja valvonta suhteessa kunnalliseen viranomaiseen on lakisääteisissä tehtävissä laajempi kuin kunnan yleiseen toimialaan kuuluvissa tehtävissä. Julkisen hallinnon mukaan lukien kuntien tietohallinnon ja sen palvelutuotannon rakenteiden ohjauksesta on välttämätöntä säätää lailla, jotta kyettäisiin edistämään ja varmistamaan, että koko julkisen hallinnon tietohallinnon palvelutuotanto perustuisi yhteentoimiviin tieto- ja viestintätekniisiin ratkaisuihin. Ehdotuksella ei rajoitettaisi merkittävästi kunnan oikeutta päättää itsehallintonsa perusteella toiminnastaan eikä laajemmin kuin on välttämätöntä ehdotetulle laille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ehdotettu laki vastaisi perustuslain edellyttämää säädöstasoa eikä siihen sisältyisi säännöksiä, jotka olisivat ongelmallisia perustuslaissa säädettyjen perusoikeuksien kannalta. Valtioneuvosto voisi esityksen mukaan antaa ehdotetussa laissa täsmällisesti ja tarkkarajaisesti yksilöidyistä asioista asetuksia. Palvelukeskuksella ei ole perustuslain 124 §:n tarkoittamia merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä. Edellä mainittujen seikkojen johdosta katsotaan, että lakiehdotus voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki Julkisen hallinnon IT-palvelukeskuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Sovellettamisala

Tässä laissa säädetään Julkisen hallinnon IT-palvelukeskuksesta (*palvelukeskus*). Palvelukeskus on julkisoikeudellinen laitos, joka noudattaa toiminnassaan liiketaloudellisia periaatteita. Palvelukeskuksen tarkoituksena ei ole voiton tuottaminen.

Palvelukeskuksen toiminnan julkisuuteen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun viranomaisen toiminnan julkisuudesta. Palvelukeskuksen ja sen henkilöstön väliseen yhteistoimintaan sovelletaan yhteistoiminnasta yrityksissä annettua lakia (334/2007).

2 §

Palvelukeskuksen toiminta-ajatus

Palvelukeskus edistää julkisen hallinnon sähköistä asiointia, tietohallinnon kehittämistä sekä tietovarantojen käyttöä ja yhteentoimivuutta tarjoamalla julkiselle hallinnolle yhteisiä tieto- ja viestintätekniisiä ratkaisuja ja palveluja valtakunnallisesti. Palvelukeskuksen tehtäviin ei kuulu julkisen vallan käyttöä.

3 §

Palvelukeskuksen tehtävät

Palvelukeskus on julkisista hankinnoista annetun lain (348/2007) 12 §:ssä tarkoitettu yksikkö, jonka tehtävänä on yksinoikeudella:

1) tarjota julkiselle hallinnolle sellaisia yhteisiä tieto- ja viestintätekniisiä palveluja ja järjestelmiä, joiden ohjauksesta säädetään julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annetussa laissa (/20) tai jotka muutoin edistävät julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen käyttöä ja yhteentoimivuutta sekä yhtenäisten tietohallintoon liittyvien ratkaisujen ja toimenpiteiden käyttöönottoa julkisen hallinnon toiminnoissa ja sähköisessä asiainnissa;

2) tarjota julkiselle hallinnolle edellä tarkoitettuja palveluja ja järjestelmiä koskevia kehittämistoimenpiteitä ja -menetelmiä;

3) tarjota julkiselle hallinnolle edellä tarkoitettuja palveluja ja järjestelmiä sekä niiden käyttöönottoa koskevia tuki-, neuvonta- ja asiantuntijapalveluja.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin palvelukeskuksen tehtävistä ja palveluista.

Palvelukeskus voi tarjota palvelujaan vain valtion ja kuntien viranomaisille ja liikelaitoksille, valtion ja kuntien kokonaan omistamille yhtiöille, Kansaneläkelaitokselle ja muille julkisoikeudellisille laitoksille sekä yliopistoille.

4 §

Palvelukeskuksen ohjaus ja valvonta

Palvelukeskus kuuluu valtiovarainministeriön toimialaan.

Palvelukeskuksen ohjauksesta ja valvonnasta vastaavat yhteistyössä valtio, kunnat ja Kansaneläkelaitos siten, kuin tässä laissa säädetään.

5 §

Palvelukeskuksen oikeustoimikelpoisuus

Palvelukeskus on itsenäinen oikeushenkilö.

Palvelukeskus voi hankkia nimiinsä oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä omistaa irtainta ja kiinteää omaisuutta. Palvelukeskus käyttää puhevaltaa tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa sitä koskevassa asiassa.

Palvelukeskus vastaa sitoumuksistaan omilla varoillaan.

6 §

Palvelukeskuksen valtuuskunta

Palvelukeskuksella on valtuuskunta, joka käyttää palvelukeskuksen ylintä päätösvaltaa.

Valtuuskunnassa on 17 jäsentä sekä jokaisella heistä henkilökohtainen varajäsen. Valtiovarainministeriö määrää jäsenet ja varajäsenet kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Vähintään kahdeksan heistä määrätään Suomen Kuntaliitto ry:n esittämistä henkilöistä ja yksi Kansaneläkelaitoksen esittämästä henkilöstä.

Valtuuskunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja enintään kaksi varapuheenjohtajaa.

7 §

Palvelukeskuksen hallitus

Palvelukeskuksella on hallitus, jossa on enintään viisi jäsentä. Valtuuskunta nimittää hallituksen jäsenet vuodeksi kerrallaan ja määrää jäsenten keskuudesta hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Valtuuskunta vapauttaa hallituksen tai sen jäsenen tehtävästään.

Hallituksen päätöksentekoon, jäsenen esteellisyyteen, hallituksen kokoontumiseen, hallituksen pöytäkirjaan ja tehtävien siirtämiseen hallitukselle sovelletaan, mitä niistä osakeyhtiön osalta osakeyhtiölaissa (624/2006) säädetään.

Hallitus ohjaa ja valvoo palvelukeskuksen toimintaa ja vastaa valtuuskunnan päätösten valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Hallitus huolehtii palvelukeskuksen hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä ja että palvelukeskuksen kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Edellä mainitun lisäksi hallituksen tehtävänä on erityisesti:

- 1) tehdä valtuuskunnalle tarvittaessa esitys palvelukeskuksen talousarvioehdotukseksi;
- 2) tehdä valtuuskunnalle esitys palvelukeskuksen tulostavoitteiksi;
- 3) päättää palvelukeskuksen toiminnan kehittämisestä valtuuskunnan asettamien taloudellisten tavoitteiden rajoissa sekä seurata ja raportoida tavoitteiden saavuttamista;
- 4) valita ja erottaa toimitusjohtaja;
- 5) päättää palvelukeskuksen lainanotosta;
- 6) päättää palvelukeskuksen merkittävistä investoinneista ja muista pitkävaikutteisista menoista;

7) laatia palvelukeskuksen tilinpäätös ja siihen sisältyvä toimintakertomus ja niihin liittyen tehdä esitys palvelukeskuksen voittoa tai tappiota koskeviksi toimenpiteiksi sekä toimittaa tilinpäätös, toimintakertomus ja edellä mainittu esitys valtuuskunnan vahvistettaviksi;

8) päättää palvelukeskuksen edustamisesta ja nimen kirjoittamiseen oikeutetuista;

9) päättää palvelukeskuksen kiinteistövarallisuuden hankkimisesta ja luovuttamisesta;

10) käsitellä ja ratkaista muut asiat, joilla on laajakantoinen tai tärkeä merkitys.

8 §

Palvelukeskuksen toimitusjohtaja

Palvelukeskuksella on toimitusjohtaja, joka johtaa ja kehittää palvelukeskuksen toimintaa, huolehtii palvelukeskuksen juoksevasta hallinnosta sekä siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Toimitusjohtajaan sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 6 luvun 17 – 20 §:ssä säädetään osakeyhtiön toimitusjohtajasta.

Toimitusjohtajan on huolehdittava hallituksen päätösten toimeenpanosta ja noudatettava hallituksen määräyksiä sekä annettava hallitukselle tieto palvelukeskuksen toiminnan kannalta merkittävistä toimenpiteistä ja tapahtumista.

9 §

Palvelukeskuksen oma pääoma

Palvelukeskuksella on oma pääoma, joka muodostuu peruspääomasta, muusta omasta pääomasta ja arvonorotusrahastosta.

Peruspääoma on palvelukeskukseen pysyvästi sijoitettua pääomaa. Muu oma pääoma on palvelukeskukselle sen toiminnan ylijäämästä osoitettua pääomaa ja perustamisvaiheessa palvelukeskukselle luovutettua valtion, kuntien ja Kansaneläkelaitoksen omaisuutta, joka on siirretty sille muun oman pääoman ehdoin. Arvonorotusrahasto osoittaa suoritettujen pysyvien vastaavien arvonorotusten määrän. Muu oma pääoma voidaan siirtää peruspääomaan.

10 §

Palvelukeskuksen kirjanpito ja tilinpäätös

Palvelukeskus on kirjanpitovelvollinen. Palvelukeskuksen kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovelletaan, mitä kirjanpitolaissa (1336/1997) ja osakeyhtiölaissa säädetään osakeyhtiön kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä.

Palvelukeskuksen tilikausi on kalenterivuosi. Palvelukeskuksen on laadittava jokaiselta tilikaudelta tilinpäätös helmikuun loppuun mennessä. Palvelukeskuksen hallitus ja toimitusjohtaja allekirjoittavat organisaation tilinpäätöksen. Palvelukeskuksen on toimitettava tilinpäätösasiakirjat valtuuskunnalle.

Valtuuskunta vahvistaa palvelukeskuksen tilinpäätöksen ja päättää sen perusteella tuloksen käsittelystä ja muista toimenpiteistä, joihin palvelukeskuksen toiminnan ja talouden johdosta on tarpeen ryhtyä.

11 §

Palvelukeskuksen tilintarkastus

Valtuuskunta asettaa vuosittain Julkisen hallinnon IT-palvelukeskuksen hallintoa, taloutta ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa. Toisen tilintarkastajista tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettu JHTT-tilintarkastaja tai JHTT-yhteisö ja toisen tilintarkastuslaissa (459/2007) tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö.

Palvelukeskuksen tilintarkastajien on tarkastettava palvelukeskuksen tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös siten kuin tilintarkastuslaissa säädetään. Tilintarkastuskertomuksessa on lisäksi lausuttava, onko palvelukeskuksen hallintoa hoidettu lain ja asetusten sekä eduskunnan, valtioneuvoston ja ministeriöiden päätösten sekä muiden ohjauspäätösten mukaisesti.

Palvelukeskuksen tilintarkastajista, heidän esteellisyydestään ja salassapitovelvollisuudestaan on voimassa, mitä tilintarkastajista julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa säädetään.

12 §

Palvelukeskuksen toimielinten vahingonkorvausvelvollisuus

Palvelukeskuksen hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on tehtävässään tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut palvelukeskukselle siten kuin osakeyhtiölain 22 luvussa osakeyhtiön johtohenkilön vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 51 §:ssä ja julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetun lain 24 §:ssä.

Vahingonkorvauskanteen nostamisesta palvelukeskuksen lukuun päättää valtuuskunta. Kanneoikeuden vanhentumiseen sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 22 luvun 8 §:ssä säädetään.

13 §

Palvelukeskuksen palveluista perittävät maksut

Palvelukeskus perii tämän lain perusteella tuottamistaan palveluista maksuja, jotka hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein.

14 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 201 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Palvelukeskuksen aloittaessa toimintansa valtioneuvosto päättää eduskunnan valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä antaman valtuutuksen nojalla palvelukeskuksen hallintaan siirrettävästä valtion omaisuudesta sekä siitä, mikä osa omaisuudesta merkitään palvelukeskuksen peruspääomaksi, muuksi omaksi pääomaksi tai lainaehdoin annetuksi. Omaisuus arvioidaan käypään arvoonsa.

Jos palvelukeskus ei 5 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla kykene omilla varoillaan vastaamaan sitoumuksistaan toimintansa kolmen ensimmäisen kokonaisen kalenterivuoden aikana, niistä vastaa valtio tänä aikana yhteensä X miljoonaa euroon saakka.

Helsingissä päivänä kuuta 201

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Hallinto- ja kuntaministeri *Tapani Tölli*